

Nr 374.

Av fru Lindström och herr Åman, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 100 C punkt 1 med förslag till kungörelse med föreskrifter hur sökande till lärartjänst äger styrka sin behörighet föreslås, att sökande till lärartjänst, som medför skyldighet att i allmän skola undervisa i kristendomskunskap, skall vara medlem av svenska kyrkan eller vissa andra angivna samfund eller avgiva "skriftlig förklaring, att han icke omfattar en mot evangelisk kristendomsuppfattning stridande åskådning".

Detta sista villkor anknyter till föreställningen, att skolans kristendomsundervisning skall vara "evangelisk" och att en förutsättning för att tillfredsställande kunna sköta denna undervisning är att läraren personligen accepterar den evangeliska kristendomsuppfattningen, dvs. själv tror på det i evangelierna framförda gudsbudskapet. En sådan föreställning stämmer emellertid knappast överens med de av riksdagen år 1950 godkända riktlinjerna för det svenska skolväsendets utveckling, som beträffande kristendomsundervisningen utgick ifrån departementschefens deklaration att kristendomsundervisningen skulle vara objektiv. 1946-års skolkommision, vars betänkande Kungl. Maj:ts skolproposition byggde på, hade framhållit att kristendomsundervisningen borde vara objektiv, dvs. borde "meddela sakliga kunskaper utan att auktoritativt påtvinga eleverna en viss åskådning". Departementschefen, som anslöt sig härtill, avvisade sedermera i skolpropositionen dissenterlagkommitténs förslag om frikallelse från kristendomsundervisningen av barn utan konfession och gjorde det med följande motivering: "Kravet på objektivitet i undervisningen hålles levande just genom att den är avsedd för barn från skilda läger och icke för en gallrad återstod som är kvar, sedan vissa meningsriktningar vänt undervisningen ryggen". Särskilda utskottet vid 1950 års riksdag sade sig inte heller ha några erinringar mot dessa departementschefens tillkännagivna intentioner, ehuru utskottet inte ville genom formligt beslut eller egna uttalanden binda riksdagens fria prövningsrätt, när dissenterlagfrågan i sinom tid komme att föreläggas riksdagen, såsom nu skett.

Av vad här anförts synes emellertid klart nog framgå, att vad skolans målsmän och dess högste företrädare hittills syftat till har varit en objektiv kristendomsundervisning och inte en kristendomsundervisning, där läraren uppträder som förkunnare av evangelium. De flesta folkskollärare torde också sedan långt tillbaka — åtminstone sedan 1919

års undervisningsplan tillkom — uppfatta och tillämpa sin undervisningsskyldighet i kristendomsämnet som en undervisning om kristendomen, lojal mot den svenska statskyrkan, men stundom med och stundom utan den personliga värme som en egen trosuppfattning eller frånvaron av en sådan trosuppfattning gör det naturligt för vederbörande att inlägga i ämnet.

Genom det nu av Kungl. Maj:t föreslagna villkoret för behörighet till folkskollärartjänst måste i framtiden varje icke troende person, som står utanför statskyrkan och vill söka sig till folkskolläraryrket, avgiva en skriftlig förklaring att hans åskådning icke strider mot den evangeliska kristendomsuppfattningen. Många av dessa komma att vållas samvetsbetänkligheter av detta, måhända starka nog att helt avhålla dem från läraryrket. I förvisning om att det dock är möjligt att ge en god och saklig kristendomsundervisning utan ett personligt trosengagemang vilja motionärerna föreslå, att person, som icke tillhör statskyrkan eller något annat i Kungl. Maj:ts proposition nr 100 godkänt trossamfund utan är religiöst indifferent men vars etiska uppfattning icke strider mot den evangeliska kristendomsuppfattningen, måtte få behörighet som lärare efter avgivande av en mindre rigorös förklaring än den av Kungl. Maj:t föreslagna.

Motionärerna vilja sålunda för sin del föreslå,

att texten i den föreslagna kungörelsens första stycke avslutningsvis får följande lydelse: ”— — — eller om han avgiver en skriftlig förklaring att hans åskådning icke förhindrar honom att undervisa i en kristendoms-kunskap, som vilar på den evangeliska kristendomsuppfattningens grund”.

Stockholm den 29 mars 1951.

Ulla Lindström.

Valter Åman.
